Signed By: Dijkstra, Sytze <s.dijkstra@noardeast-fryslan.nl>
17/12/2021 16:26:04 CET
ID: ee260937-e6d8-48b3-8685-5663e316c1a3
Auth: Scribble

LEVEN IN PLAATS VAN OVERLEVEN

Actieplan

Integraal en kindgericht armoede- en schuldenbeleid 2022 – 2026

GEMEENTE NOARD EAST FRYSLÂN

DANKWOORD

Dit Actieplan **'LEVEN IN PLAATS VAN OVERLEVEN'** is mede tot stand gekomen met input van ervaringsdeskundigen uit het platform 'Voor Elkaar'.

Als ervaringsdeskundigen zijn wij vanuit het platform 'Voor Elkaar' als werkgroep nauw betrokken geweest bij het opstellen van dit actieplan. Van startnotitie tot de meedenksessies en het vormgeven van het actieplan. Wij hebben dit als zeer waardevol ervaren. Tijdens elke stap in het proces hebben we onze ervaringen kunnen delen. Daarbij hebben we input gegeven en punten ter verbetering aangeleverd. Dit heeft geleid tot een actieplan waarin onze inbreng ook echt terug te vinden is. Wij zijn gehoord, dat vinden we belangrijk.

Wat ons betreft stopt de samenwerking hier niet. Wij blijven graag betrokken bij de uitvoering van het actieplan. Daarin blijven we meedenken bij het hanteren van de menselijke maat. Werken vanuit vertrouwen! Laat je eigen referentiekader los en ga het gesprek aan. Kijk wat mogelijk is en bied een helpende hand. Die boodschap willen we graag meegeven aan de gemeente.

Corry van Herp, Henriëtte Hoving, Michel Kerkhof, Mariëlle Nijland en Corrie Velda
Werkgroep ervaringsdeskundigen, vanuit het platform 'Voor Elkaar'

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING 3
- Waarom een nieuw beleidsplan? 3
- Startnotitie en actieplan 3
- Doelstellingen 4
- Huidige inzet 5
- Armoede en schulden in cijfers 7
- Ontwikkelingen 9
- Kaders schuldhulpverlening 10

IEDEREEN DENKT MEE 11
- Samen beleid maken 11

IEDEREEN DOET MEE 13
- Mee kunnen doen bij digitalisering 13
- Mee kunnen doen in de energietransitie 14
- Mee kunnen doen in de maatschappij 16
- Monitoring armoede- en schuldenbeleid 19

LAAGDREMPELIGE (BREDE) TOEGANG EN BEGRIJPELIJKE TAAL 20
- Helder en duidelijk communiceren 20
- Stress sensitief werken 21
- Laagdrempelige toegang 22

EEN SCHULDENVRIJ BESTAAN 23
- Een schuldenvrije start 24
- Schuldenproblematiek voorkomen 25
- Kwalitatief goede schuldhulpverlening aanbieden 27

BEGROTING 29
- Begroting actiepunten 29

INLEIDING

WAAROM EEN NIEUW BELEIDSPLAN?

Het laatste beleidskader armoede van de gemeente Noardeast-Fryslân is van de periode 2015 - 2018. Daarnaast is voor het onderdeel schuldhulpverlening, het beleidsplan schulddienstverlening 2.0 vastgesteld over de periode van 2017 en verder. Dit zijn beleidskaders voor de gemeente Dantumadiel en de voormalige gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland.

Op dit moment is er geen sprake meer van vier nauw samenwerkende gemeenten. Maar, van twee bestuurlijk zelfstandige gemeenten. Dantumadiel en Noardeast-Fryslân verschillen van elkaar. Eén gezamenlijk beleidskader voldoet daarom niet meer. Daarnaast zijn de doelen voor armoedebestrijding van de coalitie-agenda en Raadsagenda 2019-2023 van Noardeast-Fryslân niet verwerkt in een beleidskader. Ook mist het huidige beleid een integraal en kindgericht karakter en moet op deze onderdelen vernieuwd worden. In plaats van een aanpassing aan de oude beleidskaders is gekozen om met een nieuw beleidsplan te komen.

STARTNOTITIE EN ACTIEPLAN

Ervaringsdeskundige: "Bij kindgericht beleid hoort ook aandacht voor de ouders van het kind. Als de ouders het goed hebben, dan zal het met de kinderen ook beter gaan!"

Dit nieuwe actieplan is het vervolg op de in 2020 door de Raad vastgestelde startnotitie *'Integraal & kindgericht armoedebeleid'*. In de startnotitie is aangegeven hoe het armoedebeleid verbetert kan worden. De kaders van het nieuwe armoedebeleid zijn hierin uiteengezet.

De startnotitie gaat uit van twee belangrijke uitgangspunten: het is integraal en kindgericht. Deze twee uitgangspunten zijn doorgezet in het nieuwe beleidskader. Integraal beleid maak je met elkaar. Daarom is tijdens de ontwikkeling van het nieuwe beleidskader actief samengewerkt met een tal van partijen, namelijk:

- Sinds 2019 is het platform *'Voor Elkaar'* actief (voorheen platform 'Bestrijding armoede en sociale uitsluiting'). Het platform wordt door de gemeente actief benut voor beleidsontwikkeling 'van onderop'. Een werkgroep van ervaringsdeskundigen vanuit het platform is bij elke fase van de ontwikkeling van het actieplan betrokken geweest. Ze hebben ons voorzien van zeer bruikbare ideeën.
- Met de startnotitie als startpunt, zijn in het najaar van 2020 *'meedenksessies'* georganiseerd. Ook hierbij is de werkgroep van ervaringsdeskundigen betrokken geweest. Tijdens deze sessies hebben we inwoners, de participatieraad, raadsleden, organisaties, stichtingen en vrijwilligersorganisaties uitgenodigd om mee te bouwen aan het nieuwe armoedebeleid. De meedenksessies zijn breed bezocht en heeft geleid tot veel bruikbare ideeën.
- Ook de participatieraad is betrokken geweest bij de inhoud van het nieuwe beleidskader. Zij hebben kennisgenomen van de inhoud van de startnotie, zijn aanwezig geweest bij de meedenksessies en hebben de actielijst voorzien van input. Tot slot heeft de participatieraad advies uitgebracht over het uiteindelijke actieplan.

Er is een sterke wens voor een actiegericht beleid. Minder woorden, meer daden! Daarom is de input die is verkregen tijdens de inputsessies en de informatie uit de startnotitie, omgezet tot het actieplan *'integraal & kindgericht armoede- en schuldenbeleid'*.

DOELSTELLINGEN

De gemeente Noardeast-Fryslân heeft de ambitie om te streven naar een samenleving waar inwoners de mogelijkheid hebben om mee te doen, ongeacht belemmeringen of beperkingen. Daarom zet de gemeente in op het zekerstellen van inkomen en het preventief voorkomen van schulden.

Het nieuwe beleidskader van de gemeente Noardeast-Fryslân zet in op het zoveel mogelijk voorkomen van armoede en schulden en zelfredzaamheid waar mogelijk. Het is kindgericht en verbindt alle belangrijke beleidsterreinen. Hiermee willen we individueel armoedeleed tegengaan in Noardeast-Fryslân. En de hoge maatschappelijke kosten die gemoeid zijn met de armoedeproblematiek terugdringen. Daarom richten we in ons in dit beleid op de volgende doelstellingen:

- Iedereen denkt mee;
- Iedereen doet mee;
- Laagdrempelige (brede) toegang in begrijpelijke taal;
- Een schuldenvrij bestaan.

De hoofdstukken van dit actieplan zijn opgedeeld in deze doelstellingen. Per hoofdstuk worden de ambities en het gewenste effect beschreven. Elk effect is verbonden aan een actieprogramma. Waarin we aangeven wat we gaan doen, hoe we dat gaan doen, wie betrokken zijn en wat de kosten zijn.

Integraal beleid

Armoede gaat over meer dan alleen geld. De oorzaken en gevolgen van armoede strekken zich uit naar verschillende levensdomeinen die sterk met elkaar verweven zijn (denk bijvoorbeeld aan: werk, onderwijs, gezondheid, wonen en vrije tijd). Dit betekent dat om problemen in het ene domein op te lossen, eerst de inkomenspositie van de inwoner aangepakt dient te worden. Andersom kunnen problemen op andere domeinen leiden tot armoede. Integraal armoedebeleid dient de vicieuze cirkel van armoede te doorbreken. Dit heeft niet alleen een grote invloed op de persoon die zich uit de armoedesituatie weet te onttrekken maar ook op de samenleving als geheel. Het geeft een impuls aan de economie en de volksgezondheid.

Kindgericht beleid

Schoolreisjes, sporten, muziekles, een verjaardag vieren of een dagje uit. Het lijkt zo gewoon dat alle kinderen in Nederland hieraan kunnen meedoen, maar niet elke ouder heeft het geld hiervoor. Een op de twaalf kinderen leeft in een gezin onder de armoedegrens. Dit heeft een negatieve invloed op hun ontwikkeling en meedoen in de samenleving. Hoe langer een gezin geldgebrek heeft, des te groter is de kans op negatieve gevolgen voor het welbevinden en de ontwikkeling van de kinderen. De problemen variëren van sociale uitsluiting tot geestelijke problemen. Wie als kind met geldzorgen te maken heeft, heeft ook meer risico op latere leeftijd in een vergelijkbare situatie terecht te komen[1]. Met integraal en kindgericht beleid zorgt de gemeente ervoor dat zoveel mogelijk kinderen mee kunnen doen. Hierdoor verkleint de kans op problemen.

Prioriteiten

Het huidige actieplan bestaat in totaal uit 48 acties. De beleidsperiode strekt zich uit van 2022 tot 2026. Het spreekt voor zich dat de uitvoering van de acties verdeeld wordt over de beleidsperiode. Samen met de werkgroep van ervaringsdeskundigen is een prioriteitenlijst gemaakt. Deze top 3 bestaat uit acties die volgens hen op dit moment het meest belangrijk zijn om als eerste te uit te voeren. Bij de uitvoering zullen we dan ook prioriteit geven aan deze top 3.

Het gaat om de volgende actiepunten:

1. Het sluiten van een overeenkomst met bewindvoerders in de regio
2. Een schuldenvrije start voor jongeren
3. Laagdrempelige toegang

[1] *NJI, Kindgericht armoedebeleid, Handreiking aan Nederlandse gemeenten voor effectief kindgericht armoedebeleid*

HUIDIGE INZET

In deze paragraaf lichten we kort toe welke regelingen en projecten we op dit moment al uitvoeren.

Minimacoach

Minimacoaches zijn ervaringsdeskundig op het gebied van armoede en schulden. De minimacoaches zijn ingedeeld in team schulddienstverlening, en houden zich bezig met budgetcoaching, vroegsignalering en De VoorzieningenWijzer.

De VoorzieningenWijzer

De VoorzieningenWijzer is een programma waarmee kan worden gekeken van welke regelingen inwoners gebruik kunnen maken en hoe zij financiële risico's beter kunnen afdekken. Het programma behandeld de volgende onderdelen: landelijke toeslagen, gemeentelijke regelingen, belastingaangifte, energiecontract en zorgverzekering. De minimacoaches zetten De VoorzieningenWijzer in om inwoners te helpen beter gebruik te maken van de regelingen. De VoorzieningenWijzer is een samenwerking tussen de gemeente, Woningcorporaties Thús Wonen en Wonen Noordwest Friesland en huurdersvereniging De Bewonersraad.

Inkomensondersteuning

Kindregeling

Voor de schoolkosten en kosten voor meedoen aan sport of cultuur, kunnen ouders van kinderen van 4 tot 18 jaar een beroep doen op stichting Leergeld en het Jeugdfonds sport en cultuur. Aanvragen gaan via de portal van SAM& (samenvoorallekinderen.nl). De gemeente geeft aan deze partijen elk jaar subsidie.

Lauwersregeling en ID- regeling

Een tegemoetkoming voor de kosten van maatschappelijke participatie, zoals een zwembad- of museumbezoek of voor het lidmaatschap van een sportvereniging. Deze regeling is er voor inwoners van 0 tot en met 4 jaar en inwoners van 18 jaar en ouder.

Ook kunnen inwoners voor aankoop/vervanging van gemeentelijke identiteitskaart een vergoeding krijgen.

Bijzondere bijstand

Uitvoering van de Participatiewet. Hulp voor een inwoner met een laag inkomen die niet kan voorzien in de uit bijzondere omstandigheden voortvloeiende noodzakelijke kosten van het bestaan.

Individuele inkomenstoeslag

Uitvoering van de Participatiewet. Hulp voor een inwoner met een langdurig laag inkomen zonder uitzicht op inkomensverbetering.

Individuele studietoeslag
Uitvoering van de Participatiewet (verwachte ingangsdatum wetswijziging 1 juli 2022). Hulp voor een inwoner die studeert en als gevolg van een ziekte of gebrek structureel niet in staat is naast de studie inkomsten te krijgen.

Collectieve aanvullende zorgverzekering
Uitvoering van de Participatiewet, een gemeente kan kiezen om een collectieve zorgverzekering aan te bieden aan haar inwoners. Hulp voor een inwoner met een laag inkomen en hoge zorgkosten.

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen
De enige voorziening die niet onder de 'inkomensondersteuning' valt maar wel een vorm van inkomensondersteuning is, is kwijtschelding gemeentelijke belastingen. Deze vorm wordt onder de gemeentelijke belastingen geregeld.

Subsidieverlening

Om het sociale vangnet voor inwoners in armoedeposities in de regio te versterken, verstrekt de gemeente Noardeast-Fryslân subsidies aan verschillende partijen.

Stichting Urgente Noden (SUN)
Via SUN kunnen inwoners financiële steun krijgen wanneer zij kosten of een kleine schuld nergens vergoed kunnen krijgen. Dit gaat in de vorm van een renteloze lening of een gift.

Voedselbanken
In de gemeente Noardeast-Fryslân zijn er voedselbanken in Dokkum en Kollum. Inwoners die te weinig ruimte in hun budget hebben om de boodschappen te kunnen betalen, kunnen hier terecht voor een voedselpakket.

Welzijnsorganisaties
Stichting Welzijn Het Bolwerk en Timpaan Welzijn zijn de welzijnsorganisaties die actief zijn binnen de gemeente Noardeast-Fryslân. Deze organisaties zijn actief in de dorpen en wijken en hebben een signalerende functie. Er worden verschillende activiteiten georganiseerd en ondersteuning aangeboden voor inwoners in armoede of schulden.

ARMOEDE EN SCHULDEN IN CIJFERS

Armoede is volgens de definitie van de Verenigde Naties: het niet kunnen voorzien in de eerste levensbehoeften. Zij ontstaat wanneer een persoon of een groep mensen onvoldoende betaal- en-of ruilmiddelen heeft om in de primaire levensbehoeften te kunnen voorzien.

Mensen zijn arm wanneer ze voor langere tijd niet de middelen hebben voor de goederen en voorzieningen die in hun samenleving als minimaal noodzakelijk gelden. Dit is de definitie van armoede die het SCP gebruikt. Armoede is te weinig financiële mogelijkheden hebben voor de minimaal nodige goederen en voorzieningen. Iemand is arm wanneer hij onvoldoende inkomen heeft voor bijvoorbeeld voeding of een goede woning. Het SCP gaat daarbij uit van een minimale levensstandaard, dus van weinig uitgaven aan deze zaken. Iemand is niet arm als hij voldoende inkomen heeft, maar dat aan iets anders uitgeeft. In het kort, leven in armoede betekent dat je te weinig financiële mogelijkheden hebt om de minimaal nodige goederen en voorzieningen te betalen.

Gezinnen met een laag inkomen

In de gemeente Noardeast-Fryslân leven ongeveer 1.400 gezinnen in armoede[2]. Dit is 7,2% van alle gezinnen in onze gemeente (gemeten in 2019). In vergelijking met Nederland en Friesland, liggen de percentages binnen Noardeast-Fryslân iets lager.

Inkomen en duur	Noardeast-Fryslan	Friesland	Nederland
Inkomen tot de lage inkomensgrens			
Tenminste 1 jaar	7,2%	8,0%	7,7%
Langdurig (≥ 4 jaar)	3,3%	3,7%	3,4%
Inkomen tot 110% van het sociaal minimum			
Tenminste 1 jaar	10,1%	10,9%	10,4%
Langdurig (≥ 4 jaar)	5,9%	6,2%	6,0%
Inkomen tot 120% van het sociaal minimum			
Tenminste 1 jaar	13,1%	13,9%	13,2%
Langdurig (≥ 4 jaar)	8,3%	8,7%	8,3%

Tabel 1, armoedecijfers (gemeten in 2019, bron CBS)

In de programmabegroting heeft de gemeente Noardeast-Fryslân het volgende doel gesteld:
'Het aantal huishoudens dat binnen de gemeente in armoede leeft neemt af.
Het aantal huishoudens dat in 2021 van een (langdurig) laag inkomen moet leven is 3,2%'

In Tabel 1 is te zien dat het percentage gezinnen in langdurige armoede in 2019 3,3% is. In 2018 was dit nog 3,2%. Het aantal stijgt dus licht. Het aantal gezinnen wat kortdurend in armoede leeft neemt wel af. In 2018 was dit 7,5% en in 2019 was dit 7,2%. Het is niet met zekerheid te zeggen dat een stijging of daling in het aantal gezinnen in (langdurige) armoede komt door het beleid van de gemeente.

Verschillende factoren hebben invloed op armoede en het hebben van schulden. Omdat armoede en schulden vele diverse oorzaken kent, is het lastig om te meten wat het effect is van het armoedebeleid. Dit betekent dat het niet met zekerheid is te zeggen dat een daling in bijvoorbeeld het aantal schuldhulpaanvragen, het effect is van beleid. Externe factoren kunnen hier aan bijdragen, bijvoorbeeld herstel van de economische situatie.

We streven ernaar het effect en bereik van het armoedebeleid, ondanks onzekerheden, zo goed mogelijk te monitoren. Daarom gaan we onze eigen intern beschikbare data beter inrichten en benutten. Dit is als actiepunt opgenomen.

[2] *Om armoede te meten gebruikt het CBS gebruikt het begrip: het sociaal minimum. Het sociaal minimum is een minimaal bedrag wat volgens de overheid nodig is om in de kosten van levensonderhoud te kunnen voorzien. Het bedrag wordt halfjaarlijks aangepast en is (meestal) even hoog als de bijstandsnorm (Rijksoverheid, 2019).*

Gezinnen met kinderen

In het dashboard 'Armoede onder thuiswonende kinderen' van het CBS, is te zien dat in de gemeente Noardeast-Fryslân ongeveer 900 kinderen opgroeien in armoede (120% van het sociaal minimum, gemeten in 2018). Dit is 9% van alle kinderen in de gemeente.

Inkomen	Noardeast-Fryslan	Nederland
Inkomen tot de lage inkomensgrens	8%	8%
Inkomen tot 120% van het sociaal minimum	9%	10%

Tabel 2, armoede thuiswonende kinderen (gemeten in 2018, bron CBS)

Gebruik van regelingen

Op peildatum 31 december 2020, ontvangen 920 inwoners binnen onze gemeente een uitkering voor het levensonderhoud op grond van de Participatiewet of IOAW. Een aantal van 413 inwoners ontvangt deze uitkering langdurig (3 jaar of langer). De in- en uitstroom is bijna gelijk, maar daalt de laatste jaren licht.

In 2020 heeft stichting Leergeld 375 aanvragen voor een kindregeling binnengekregen. Gezien het aantal kinderen dat in armoede leeft binnen onze gemeente, laat dit zien dat er een duidelijke onderbenutting van de regeling is.

In 2020 maakten 543 inwoners gebruik van de Lauwersregeling. Inwoners met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum kunnen hier een aanvraag voor indienen. In de gemeente leven ongeveer 1.900 gezinnen van een inkomen tot 110% van het sociaal minimum (gemeten in 2019). Dit betekent (al)weer een flinke onderbenutting van de regeling.

Deze cijfers laten zien dat er een groot deel van de inwoners met een laag inkomen niet in beeld is bij de gemeente.

Schuldenproblematiek

Volgens cijfers van het CBS[3] had 7,6% van de Nederlandse huishoudens te maken met problematische schulden. In de gemeente Noardeast-Fryslân ligt het percentage op 5,3%. Dit komt neer op een aantal van 1050 huishoudens.

Op dit moment zijn er 165 dossier in behandeling bij het team Schulddienstverlening. Dit zijn dossiers waarbij sprake kan zijn van budgetbeheer, een schuldhulpverleningstraject of enkel het geven van advies. Het is niet bekend bij hoeveel dossiers er sprake is van problematische schulden. Ook is geen onderscheid te maken tussen dossiers binnen Noardeast-Fryslân en Dantumadiel. Het vergaren van managementinformatie is wel mogelijk, maar heeft vanwege capaciteitsproblemen nog onvoldoende aandacht gekregen. Het verzamelen van managementinformatie over schuldhulpverlening is opgenomen als actiepunt.

Hoewel er op dit moment onvoldoende data beschikbaar is, blijkt wel dat veel huishoudens met problematische schulden binnen de gemeente niet in beeld zijn. Er zijn acties nodig om deze 'onzichtbare' groep in beeld te krijgen.

[3] *CBS, Schuldenproblematiek in beeld*

ONTWIKKELINGEN

Brede Schuldenaanpak

In 2018 heeft het Kabinet het actieplan 'Brede Schuldenaanpak' geïntroduceerd. De 'Brede Schuldenaanpak' is langs verschillende lijnen opgezet:

1. **Voorkomen van schulden** door preventie en vroegsignalering
2. **De inwoner** in een verder stadium **te ontzorgen en te ondersteunen.**
3. Met een zorgvuldige en maatschappelijk **verantwoorde incasso.**
4. En **aansluiting/verbinding** van schuldenbewind **op andere soorten** sociale- of maatschappelijke ondersteuning.

Om de doelstellingen te realiseren worden vanaf 1 januari 2021 verschillende wetten ingevoerd die impact hebben op verschillende processen bij gemeenten en, indien van toepassing, hun uitvoeringsorganisaties binnen de domeinen die raken aan taken rondom preventie, vroegsignalering, de uitvoering van schuldhulpverlening en incasso. Het betreft de volgende wetten:

- Wet vereenvoudiging beslagvrije voet (Wvbvv).
- Aanpassing van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs).
- Adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind (Ags).
- Wet stroomlijning keten voor derdenbeslag, ook wel bekend als verbreed beslagregister (Vbr).

De verschillende onderdelen uit het actieplan 'Brede Schuldenaanpak' zijn in dit actieplan meegenomen en verwerkt binnen verschillende onderdelen.

Gevolgen Coronacrisis

Sinds eind februari 2020 houdt de coronacrisis Nederland in zijn greep. Door de lockdowns is de financiële positie van een grote groep huishoudens onzeker geworden. Uit Nibud onderzoek blijkt dat ongeveer 20% van de huishoudens last heeft van een terugval in inkomsten door de corona maatregelen. De NVVK verwacht een stijging van 30% in het aantal hulpvragen op het gebied van schuldhulpverlening. Jongeren, werkenden met een flex-contract en ZZP'ers worden het hardst geraakt door de gevolgen van de coronacrisis. Daarom concludeert het SCP dat de achterstand op de banenmarkt van kwetsbare groepen steeds verder stijgt.

Op het moment van schrijven begint de economie weer op te leven. De meeste corona maatregelen zijn stopgezet, waardoor de meeste sectoren weer aan het starten zijn. Dit heeft als gevolg dat de prijzen voor grondstoffen enorm stijgen. Dit is bijvoorbeeld te zien aan de gasprijs en de prijs voor levensmiddelen in de supermarkt. Volgens het SCP[4] heeft de coronapandemie naar verwachting de verschillen tussen sociale groepen vergroot. Dit heeft mogelijk effect op de langere termijn.

Een ander gevolg van het stoppen van de corona maatregelen is dat ook de financiële steunmaatregelen van de overheid zijn afgelopen. De gemeente was verantwoordelijk voor de uitvoering van de regelingen TOZO[5] en de TONK. We houden na afloop van deze regelingen, signalen van ondernemers en inwoners met financiële problemen nauwlettend in de gaten.

Het is lastig om te voorspellen wat de nasleep van de coronacrisis zal zijn, en wat dit betekent voor de inwoners van de gemeente Noardeast-Fryslân. Tot nog toe zien we nog steeds een lichte daling in het aantal aanvragen voor levensonderhoud op grond van de Participatiewet en IOAW (zie ook kopje 'gebruik regelingen'). Ook bij schulddienstverlening zijn er geen signalen van extra aanvragen door de coronacrisis.

Het actieplan is geschreven op basis van de huidige economische situatie. Het is nog onzeker wat de gevolgen van de coronacrisis gaan zijn voor onze gemeente. Daarom blijven we dit goed monitoren en zijn we alert op signalen vanuit de regio. Waar nodig stellen we het beleid bij.

[4] *Bron: SCP: 'Verschil in Nederland 2014 – 2020'*
[5] *De uitvoering van de Tozo is ondergebracht bij Bureau Zelfstandigen Friesland (BZF)*

KADERS SCHULDHULPVERLENING

Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs)

Sinds 2012 is de Wgs van kracht. De wet verplicht gemeenten om inwoners te 'ondersteunen bij het vinden van een adequate oplossing gericht op de aflossing van schulden. Hierbij gaat het om geven van advies en het daadwerkelijk hulp bieden bij schulden, maar ook de nazorg.'

Per 1 januari 2021 wijzigt de Wgs. De wetswijziging geeft een grondslag om vroegsignalering op te pakken en signalen uit te wisselen met woningcorporaties, zorgverzekeraars en water- en energieleveranciers. Ook geeft de nieuwe Wgs richtlijnen voor doorlooptijden en beschikkingen.

Plan gemeenteraad

De Wgs is een kaderwet. Gemeenten moeten in een beleidsplan vastleggen hoe zij binnen die kaders schuldhulpverlening bieden. In artikel 2 van de Wgs staat aan welke eisen dit beleidsplan moet voldoen.
In het plan moeten in ieder geval de hoofdzaken staan van het door de gemeente te voeren beleid over integrale schuldhulpverlening en het voorkomen dat personen schulden aangaan die ze niet kunnen betalen. Ook moet in het plan staan hoe schuldhulpverlening aan gezinnen met inwonende minderjarige kinderen wordt vormgegeven.
Verder moet in het plan staan welke acties zullen worden ondernomen, welke resultaten de gemeente wil behalen en welke maatregelen de gemeenteraad en het college van B&W gaan nemen om de kwaliteit te borgen van de wijze waarop integrale schuldhulpverlening wordt uitgevoerd. Ook zal het plan moeten in gaan op activiteiten gericht op het zoveel mogelijk voorkomen van problematische schulden en het verlenen van nazorg gericht op het voorkomen van personen opnieuw met problematische schulden te maken krijgen. De schuldhulpverlening moet zo veel mogelijk toegesneden zijn op de individuele klant.

Toekenningscriteria en voorwaarden

In de beleidsregels staan de toekenningscriteria en voorwaarden. Voor de schuldhulpverlening geldt een brede, laagdrempelige toegang. We helpen iedereen met financiële zorgen. Uiteraard is er wel een inlichtingen- en medewerkingsplicht. Ook kunnen er redenen zijn om de schuldhulpverlening te weigeren of te beëindigen, bijvoorbeeld in geval van recidive. In de beleidsregels zijn dit nadrukkelijk kan-bepalingen. De schuldhulpverlener beoordeelt ten alle tijden of er sprake is van niet-willen of niet-kunnen en kan (eventueel in overleg met andere hulpverleners) een tweede kans aanbieden en aanvullende voorwaarden stellen. Er zijn ook geen categorale of de facto uitsluitingsgronden. Je wordt dus ook geholpen als: je zelfstandig ondernemer bent, geen afloscapaciteit hebt, niet-saneerbare schulden hebt, de echtscheiding nog niet rond is of als je een koopwoning hebt.

IEDEREEN DENKT MEE
SAMEN BELEID MAKEN

Dit actieplan maken we voor inwoners met een laag inkomen en/of schulden. Daarom vindt de gemeente Noardeast-Fryslân het belangrijk om samen te werken met deze inwoners, zowel jong als oud. Maar ook met (vrijwilligers) organisaties en fondsen actief op het gebied van armoede en/of schulden. Daarmee zorgen we ervoor dat iedereen zich kan vinden in ons beleid. En dat het beleid past bij wat de inwoners nodig hebben.

Samen beleid maken bereiken we door:

1. Kinderen en jongeren te betrekken bij beleidsvorming
2. Ervaringen van onze inwoners bij het beleid te betrekken
3. Integraal samen te werken met andere beleidstreinen en externe partners

EFFECT: KINDEREN EN JONGEREN BETREKKEN BIJ BELEIDSVORMING

Ervaringsdeskundige: "Jonge kinderen hebben nog niet door dat hun ouders niet veel geld hebben. Dat komt pas op latere leeftijd. Als ouders geld over hebben gaat het geld naar de kinderen. Ouders geven bijvoorbeeld hun eigen gekregen verjaardag geld uit aan een sinterklaascadeau voor de kinderen."

De gemeente Noardeast-Fryslân vindt het belangrijk dat alle kinderen en jongeren mee kunnen doen. Daarom geven we in dit beleid extra aandacht aan kinderen en jongeren. Het liefste met de kinderen en jongeren zelf! Hierdoor krijgen we als gemeente meer inzicht in de beleefwereld van de jeugd. We leren wat de jeugd nodig heeft. Dit helpt ons om maatregelen te kunnen nemen die aansluiten bij de jeugd. Daarnaast verhogen we de jeugdparticipatie in de gemeente.

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
1.	We onderzoeken de volgende mogelijkheden om kinderen en jongeren te betrekken bij beleidsvorming: • Het instellen van een Kindergemeenteraad • Het instellen van een jongerenplatform • Het organiseren van inputsessies met kinderen en jongeren • Het houden van een enquête onder kinderen en jongeren Hierbij houden we rekening met kansenongelijkheid en de schaamte die armoede en schulden met zich mee kan brengen. We onderzoeken of we dit onderwerp kunnen laten onderzoeken door studenten van een hogeschool.	Gemeente, Basis- en middelbare scholen	PM	2024

EFFECT: ERVARINGEN VAN ONZE INWONERS BIJ HET BELEID BETREKKEN

Integraal armoede- en schuldenbeleid maak je samen. Door inwoners te betrekken weten we beter wat ze nodig hebben. Daardoor kunnen we beleid maken wat past bij hun wensen. Een ander voordeel is dat inwoners meer betrokken raken bij het beleid. We maken de afstand tussen de gemeente en inwoners daardoor kleiner.

De Participatieraad Sociaal Domein is al jaren betrokken bij beleidsvorming binnen onze gemeente. De taak van de Participatieraad is het geven van advies aan het college. Ze geven advies over nieuw beleid en de uitvoering daarvan. Dit doen ze gevraagd, maar ook ongevraagd. De Participatieraad adviseert over de volgende onderwerpen: Wmo 2015, Jeugdwet, Participatiewet en andere onderwerpen op het gebied van samenleving die invloed hebben op de inwoners van de gemeente.

Stichting Welzijn Het Bolwerk en de organisatie Lang&gelukkig zijn samen de pilot 'Project bestrijding & preventie armoede en sociale uitsluiting' gestart. De gemeente heeft het project mede mogelijk gemaakt door subsidieverlening. Vanuit het project is gewerkt aan de volgende twee initiatieven: 1) Samen met ervaringsdeskundigen beleid maken en 2) het aanbieden van een opleiding als opstap naar een werkplek als ervaringsdeskundige bij de gemeente. Hieruit is het platform 'Voor elkaar' ontstaan (eerder platform 'Armoede en sociale uitsluiting'). De gemeente maakt actief gebruik van het platform voor beleidsontwikkeling 'van onderop'. De opleiding is verzorgd door Lang&gelukkig en is in de zomer van 2021 afgesloten. Vijf studenten hebben de opleiding succesvol afgerond. Het project ontvangt tot eind 2021 subsidie van de gemeente.

Sinds het voorjaar van 2021 werken er drie minimacoaches binnen onze organisatie. De minimacoaches hebben zelf te maken gehad met armoede of schulden. Daardoor zijn zij ervaringsdeskundigen op het gebied van armoede en schulden. Door de inzet van ervaringsdeskundigen verhogen we als gemeente de toegankelijkheid van de dienstverlening. Deze ontwikkelingen verdienen een doorvertaling naar een nieuw beleidskader.

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
2.	We verstrekken subsidie om het platform '*Voor Elkaar*' na afloop van het project te laten bestaan als interactief adviesorgaan bij beleidsvorming 'van onderop'. Een onkostenvergoeding voor reiskosten of de aanschaf van een laptop maakt hiervan onderdeel uit.	Gemeente, St. Welzijn Het Bolwerk	€ 8.000	Jan. 2022
3.	Nadat de pilot minimacoach met een positieve evaluatie is doorlopen, geven we een structurele invulling aan de functie van Ervaringsdeskundige Minimacoach binnen onze organisatie.	Gemeente	€ 140.000	Jan. 2023

EFFECT: INTEGRAAL SAMENWERKEN MET ANDERE BELEIDSTERREINEN EN EXTERNE PARTNERS

Ervaringsdeskundige: "Het organiseren van netwerkbijeenkomsten voor organisaties die actief zijn op het gebied van armoede en schulden is heel belangrijk. Iedereen werkt nu op verschillende eigen eilandjes. Dat moet meer bij elkaar komen!"

Het armoedebeleid in de gemeenten Noardeast-Fryslân is op dit moment verbonden aan het beleidsonderwerp participatie, werk en inkomen. Dit willen we graag breder trekken. Een verbinding met andere onderwerpen, maakt het mogelijk om armoede te relateren aan een breder scala aan bijbehorende problematiek, zoals gezondheid, wonen of jeugd. Door de verbinding kan integraal en kindgericht armoedebeleid echt vorm gaan krijgen. Hiermee wordt voorkomen dat problemen die spelen binnen andere beleidsonderwerpen armoedeposities veroorzaken. Denk bijvoorbeeld aan het niet voldoende geld hebben om gezonde voeding te kunnen kopen, wat dan gezondheidsproblemen veroorzaakt.

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
4.	Om ervoor te zorgen dat een inwoner hulp krijgt op alle levensdomeinen maken we intern werkafspraken over een brede intake en een warme overdracht. Ook werken we aan kennisdeling tussen verschillende teams, zoals Schulddienstverlening en WMO of Jeugd. Denk bijvoorbeeld aan aandacht geven aan financiën tijdens een keukentafelgesprek in het kader van de WMO.	Diverse teams en afdelingen binnen de gemeente	PM	2022 - 2026
5.	We laten het onderwerp armoede en schulden terugkomen in andere beleidsterreinen, zoals: **Gezondheid** • Gezonde voeding voor inwoners met een smalle beurs. **WMO en Jeugd** • De financiële situatie bespreken tijdens keukentafelgesprek of intake. **Onderwijs** • Extra aandacht voor kansenongelijkheid in het onderwijs. **Duurzaamheid** • Extra aandacht energiearmoede. **Wonen** • Actiepunten opnemen in prestatieafspraken voor het realiseren van betaalbare woningen.	Diverse teams en afdelingen binnen de gemeente	PM	2022 - 2026
6.	We organiseren één of twee keer per jaar netwerkbijeenkomsten met partijen die actief zijn op het gebied van armoede en schulden. Dit doen we om de onderlinge samenwerking te versterken. We doen dit met partijen zoals: • Voedselbanken • Stichting leergeld & Jeugdfonds sport en cultuur • Humanitas • Het Bolwerk • Woningcorporaties	Gemeente	PM	2024

IEDEREEN DOET MEE

De gemeente Noardeast-Fryslân wil dat alle inwoners mee kunnen doen. Meedoen betekent niet alleen meedoen door werk en sociale activiteiten. Maar ook meedoen in de steeds meer digitaal wordende samenleving. En meedoen in de energietransitie.

Dit doen we door samen met inwoners en maatschappelijke organisaties voorwaarden te op te stellen voor een betekenisvolle manier van meedoen. We moedigen mensen aan om op eigen kracht hun leven en geldzaken weer op orde te krijgen. Voorkomen moet worden dat problemen doorgegeven worden aan volgende generaties.

MEE KUNNEN DOEN BIJ DIGITALISERING

Digitalisering biedt kansen, maar voor veel mensen gaan de ontwikkelingen erg snel. Daar moeten we rekening mee houden. Rond de 2,5 miljoen Nederlanders vinden het moeilijk om te werken met digitale apparaten (zoals een computer of smartphone). 1,2 miljoen Nederlanders hebben nog nooit internet gebruikt. Digitalisering in het Sociaal Domein vraagt daarom om een zorgvuldige aanpak. De digitalisering van de overheidsdienstverlening kan voor een extra kloof tussen kwetsbare burgers en de overheid zorgen. Digitalisering moet daarom een extra drempelverlagend middel zijn en niet een vervanging van fysieke hulp.

Op dit moment werken we aan webformulieren voor op de gemeentelijke website. Doormiddel van deze formulieren kunnen inwoners digitaal een aanvraag inleveren voor verschillende regelingen. In de loop van 2022 wordt dit verder ontwikkeld door de formulieren steeds slimmer te maken. Uiteindelijk resulteert dit mogelijk in een digitale snelbalie. Waar de inwoner die een inkomensondersteunende voorziening aanvraagt, direct te horen krijgt of hier recht op bestaat.

Mee kunnen doen bij digitalisering bereiken we door:

1. Rekening te houden met inwoners die minder of niet digitaal vaardig zijn

EFFECT: REKENING HOUDEN MET INWONERS DIE MINDER OF NIET DIGITAAL VAARDIG ZIJN

Ervaringsdeskundige: "Het is belangrijk dat de hulp bij digitalisering dicht bij huis geregeld wordt. Nu is de hulp in een beperkt aantal plaatsen beschikbaar. Dan moet je al de bus naar Dokkum nemen. Dat kost geld. Mensen met een laag inkomen kunnen dat niet missen!"

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
7.	We gaan inwoners die niet digitaal vaardig zijn, zo dicht mogelijk bij huis hulp bieden door bijvoorbeeld: • Samenwerking met bibliotheken te versterken en aan te sluiten bij hun activiteiten; • Activiteiten te laten plaatsvinden op locatie, zoals in het dorpshuis of buurtkamer.	Bibliotheken, welzijnswerk	N.t.b.	2024
8.	We kijken kritisch naar digitalisering van onze eigen dienstverlening en zorgen dat deze zo eenvoudig en toegankelijk mogelijk is (bijvoorbeeld digitale aanvraagprocessen voor minimaregelingen). Voor inwoners die niet digitaal vaardig zijn, zorgen we voor andere mogelijkheden om hulp te krijgen of schriftelijk een aanvraag te kunnen blijven doen.	Team communicatie, Informatie-adviseurs	PM	2022 - 2026

MEE KUNNEN DOEN IN DE ENERGIETRANSITIE

De energietransitie heeft gevolgen voor iedereen. Bij gezinnen met een laag inkomen staat dit vaak niet bovenaan het lijstje. Zij zijn bezig met overleven. Daardoor hebben ze niet de ruimte in hun hoofd om zich voor te bereiden op deze opdracht. Ook hebben zij geen geld voor energiebesparende maatregelen. Tegelijkertijd is de voorspelling dat de kosten voor energie in verhouding het meest stijgen voor gezinnen met een laag inkomen. Dit komt vooral door de energiebelasting. Het risico bestaat dat deze gezinnen klem komen te zitten tussen stijgende kosten en weinig mogelijkheden om te verduurzamen.

In de gemeente Noardeast-Fryslân heeft ongeveer 10% van de gezinnen te maken met energiearmoede[6]. Onze gemeente staat hiermee in de top 20 van gemeenten met meeste energiearmoede in Nederland. Deze gezinnen hebben meestal te maken met een laag inkomen en een hoge energierekening. En/of een huis die bijvoorbeeld slecht geïsoleerd is.
Een voorwaarde voor een succesvolle sociale energietransitie is de (structurele) samenwerking tussen de beleidsdomeinen wonen/duurzaamheid, sociaal domein/armoede binnen de gemeente en de woningcorporaties.

Op dit moment werken het sociaal domein en duurzaamheid al samen in het project 'Energiecoaches'. Energiecoaches zijn medewerkers van de gemeente die mensen met een smalle beurs helpen om kleine energiebesparende maatregelen te nemen. Zoals het plaatsen van tochtstrippen en ledverlichting. De energiecoaches en minimacoaches werken intensief met elkaar samen. Een ander onderdeel van dit project is het aanbieden van energie bespaarboxen. Hierin zitten bijvoorbeeld led-lampen en een water besparende douchekop.

Kunnen meedoen in de energietransitie bereiken we door:
1. Inwoners met een smalle beurs (financieel) te ondersteunen in de energietransitie
2. Samenwerken met corporaties en afdeling duurzaamheid en wonen.

[6] *Bron: De feiten over energiearmoede in Nederland (TNO, september 2021)*

EFFECT: INWONERS MET EEN SMALLE BEURS (FINANCIEEL) ONDERSTEUNEN IN DE ENERGIETRANSITIE

Ervaringsdeskundige: "Mensen die in armoede leven zijn niet bezig met energiebesparende maatregelen. Wij zijn alleen bezig met de steeds hoger worden de energierekening. Hierdoor zitten mensen soms letterlijk in de kou. Ik zou mijn huis wel willen isoleren, als dit geld bespaart. Maar het isoleren kost ook geld, dat is er niet. En we kunnen nergens terecht voor een vergoeding."

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
9.	We onderzoeken of we een 'Energietoeslag' kunnen verstrekken voor inwoners met een smalle beurs. Deze financiële tegemoetkoming kunnen huishoudens gebruiken voor het nemen van maatregelen om het huis te verduurzamen.	Gemeente	N.t.b.	2022
10.	Bij aanvragen bijzondere bijstand voor aanschaf van duurzame gebruiksgoederen, houden we rekening met de aanschaf van energiezuinige apparaten.	Gemeente	€ 5000	2022

EFFECT: SAMENWERKEN MET CORPORATIES EN AFDELING DUURZAAMHEID EN WONEN

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
11.	Het opstellen ven een integrale beleidsagenda voor het onderwerp 'Energie-armoede' tussen sociaal domein, duurzaamheid en wonen (in samenwerking met de woningcorporaties). Hierin moet terugkomen welke maatregelen we nemen om huishoudens met een smalle beurs te ondersteunen in de energietransitie.	Sociaal Domein, Duurzaamheid en Wonen.	PM	2024
12.	Samen met woningcorporaties verantwoordelijkheid nemen voor inwoners met smalle beurs door hier afspraken over te maken binnen de Prestatieafspraken, zoals: • Gezamenlijke voorlichting geven over huurverhoging bij energiebesparende maatregelen en de besparing die dit oplevert; • Onderwerp energie-armoede en acties hierop jaarlijks laten terugkomen.	Gemeente, woningcorporaties Thús Wonen en Wonen Noordwest Friesland, Huurdersvereniging de Bewonersraad	PM	2022 - 2026

MEE KUNNEN DOEN IN DE MAATSCHAPPIJ

Voor inwoners met een smalle beurs is het vaak moeilijk om mee te doen in de samenleving. Meedoen aan bijvoorbeeld sociale activiteiten, sport en cultuur kost namelijk geld. Dit kan zorgen voor sociale uitsluiting. En heeft uiteindelijk een negatieve invloed op de gezondheid. Doordat het sociale netwerk kleiner wordt en de stress stijgt, wordt de afstand tot werk steeds meer vergroot. Om dit te voorkomen zet de gemeente Noardeast-Fryslân zich in om sociale uitsluiting te voorkomen en de drempel naar werk te verlagen.

Kunnen meedoen in de maatschappij bereiken we door:

1. Inwoners met een smalle beurs passende voorzieningen aan te bieden
2. De drempel naar werk te verkleinen (armoedeval voorkomen of verkleinen)

EFFECT: INWONERS MET EEN SMALLE BEURS PASSENDE VOORZIENINGEN AANBIEDEN

Voorbeeld: Sytze heeft hoge zorgkosten gemaakt die niet worden vergoed door de zorgverzekeraar. Omdat Sytze een laag inkomen heeft kan hij deze kosten niet zelf betalen. Daarom doet hij een beroep op bijzondere bijstand. De gemeente wijst het verzoek af. De zorgkosten komen niet in aanmerking voor bijzondere bijstand. De zorgverzekering is namelijk een voorliggende voorziening, ook als die de kosten niet (volledig) dekt. De kosten komen mogelijk wel in aanmerking voor aftrek bij de belastingdienst.
Dus geeft Sytze de zorgkosten op bij de belastingdienst. De belastingdienst vergoed 20% van de kosten.
Het gevolg is dat hij toch nog € 1000,- zelf moet betalen. Sytze leeft al lange tijd van een uitkering. Hij heeft geen reserves. € 1000,- is een maandinkomen aan bijstand. Sytze maakt hiervoor een betalingsregeling.
Hierdoor houdt hij elke maand minder geld over om zijn vaste kosten te betalen, en maakt hij nieuwe schulden.
Uiteindelijk komt Sytze bij schuldhulpverlening terecht.

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
13.	We creëren mogelijkheden om (binnen de Participatiewet) maatwerk te kunnen bieden. We kijken niet alleen naar rechtmatigheid, maar kijken vooral naar de maatschappelijke gevolgen van een besluit (zie voorbeeld).	Gemeente	N.t.b.	2023
14.	We evalueren en toetsen het aanbod van huidige regelingen. Wij kijken toetsen onder andere of dit voldoet aan de wensen van de inwoners met een laag inkomen. Onderwerpen die hierbij terugkomen zijn onder andere: • Collectieve aanvullende zorgverzekering de AV Frieso; • Het recht op een tegemoetkoming voor maatschappelijke activiteiten voor een alleenstaande ouder waar het kind niet het hoofdverblijf heeft.	Gemeente	N.t.b.	2022
15.	We stellen een haalbaarheidsonderzoek in naar de mogelijkheden van een Meedoenpas, waarmee inwoners met een laag inkomen eenvoudig gebruik kunnen maken van financiële voordelen, zoals korting op reizen met het openbaar vervoer of een bezoek aan een bioscoop. Een herkenbare (fysieke) pas werkt stigmatiserend, daarom onderzoeken we of we de pas voor een bredere doelgroep kunnen inzetten of in een andere vorm kunnen aanbieden.	Gemeente	N.t.b.	2023
16.	We sluiten aan bij Volwassenenfonds Sport en Cultuur. Deze voorziening is gelijk aan die voor kinderen via het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Door ons hierbij aan te sluiten kunnen deze kosten ook voor volwassenen rechtstreeks vergoed worden. Dit werkt drempelverlagend en we weten daardoor dat de kosten goed besteed worden. Op dit moment kunnen inwoners van 18 jaar en ouder gebruik maken van de Lauwersregeling voor deze activiteiten. Dit is vaak niet toereikend en de tegemoetkoming kan vrij besteed worden.	Volwassenenfonds Sport en Cultuur	Kosten €35.406,00 Jaarlijks (o.b.v. 70 deelnemers) Met de stimuleringsbijdrage van VWS zijn de kosten het eerste jaar: € 25.343,00	Jul. 2022

17.	Naar motie van de raad: Het is belangrijk dat kinderen goed kunnen zwemmen. We vergoeden daarom het Zwemdiploma A & B voor kinderen uit gezinnen met een smalle beurs. Dit doen we door afspraken te maken met Stichting Leergeld. We geven extra aandacht aan proactieve communicatie aan inwoners, op scholen en de zwembaden.	Stichting Leergeld, basisscholen, zwembaden, team communicatie	€ 40.000,- per jaar	2022
18.	Naar motie van de raad: We stimuleren inwoners met een smalle beurs om gezonde voeding te eten. Dit kunnen we bijvoorbeeld doen door het aanbieden van kooklessen, waarbij gezonde betaalbare voeding centraal staat. Ook zetten we hiermee in op het voorkomen van eenzaamheid. We onderzoeken hoe dit het beste georganiseerd kan worden. We betrekken St. Welzijn Het Bolwerk hierbij.	St. Welzijn Het Bolwerk	€ 10.000	2022
19.	Kinderen en jongeren die thuis opgroeien met weinig geld missen vaak belangrijke spullen, zoals kleding die past bij het seizoen. Hierdoor lopen zij een groter risico op sociale uitsluiting. En missen ze belangrijke ervaringen, wat hen tegenhoudt in hun ontwikkeling. We gaan daarom: • Onderzoeken welke bestaande nieuwe ideeën er in de regio zijn en hoe we dit kunnen versterken; • Onderzoeken of we nieuwe kleding kunnen bieden door een pilot op te zetten in samenwerking met stichting Stop Kinderarmoede.	Gemeente	N.t.b.	2023

EFFECT: DE DREMPEL NAAR WERK VERKLEINEN

Uit het recent verschenen rapport van SER[7] blijkt dat een deel van de werkenden moeite heeft met rondkomen. Vooral inwoners die naast hun bijstandsuitkering werken worstelen met onzekerheid over het inkomen. Dit komt door ingewikkelde verrekeningen, wisselende inkomsten of het moment van betaling van de uitkering. Inwoners zijn hierdoor bang om meer uren te werken. De gemeente kan deze groep inwoners ondersteunen, door de drempel naar werk te verkleinen.

Werken vergroot het sociale netwerk, geeft een positief zelfbeeld en zorgt vaak voor meer kansen. Daarom is werken een goede manier om uit de armoede te komen. Maar werk is niet altijd de beste manier om uit de armoede te komen. Dit komt door het groot aantal flexcontracten of door kleine contracten door bijvoorbeeld seizoenswerk. Daarnaast kunnen inwoners te maken krijgen met armoedeval. Armoedeval betekent dat een inwoner die vanuit een uitkeringssituatie gaat werken, elke maand minder geld overhoudt. Dit komt doordat de inwoner (iets) meer gaat verdienen. Hierdoor verliest die het recht op toeslagen en gemeentelijke regelingen. Omdat de inwoner deze extra toeslagen niet meer ontvangt, zal het inkomen achteruit gaan. Waardoor het kan zijn dat de inwoner minder geld heeft dan wanneer die in de bijstand zat. Dit zorgt ervoor dat werken niet loont. Inwoners worden hierdoor niet aangemoedigd om weer aan het werk te gaan.

De gemeente wil de drempel naar werk zoveel mogelijk kleiner te maken. Zodat er minder mensen afhankelijk worden van bijstand.

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
20.	We gaan de drempel naar (deeltijd)werk voor inwoners met een uitkering van de gemeente verlagen. Middelen die we hiervoor nader onderzoeken zijn: • Het betaalmoment van de uitkering te vervroegen; • Alternatieven te onderzoeken voor de wijze waarop inkomsten-verrekening met de uitkering plaatsvindt; • Uitstroom te stimuleren door het inzetten van een uitstroom-premie; • Maatwerk inzetten bij het voorkomen van een armoedeval; Eventueel door inzet van de armoedetool van Stimulanz; • Het effect van ons armoedebeleid op de armoedeval door te berekenen, bijvoorbeeld met de tool BeleidloonT van Stimulanz; • Ons aan te sluiten bij Simpel Switchen, een initiatief van het Ministerie van SZW en Divosa.	Gemeente	N.t.b.	2022 - 2026

[7] *SER: Verkenning september 2021: 'Werken zonder Armoede'*

Een andere manier om de drempel naar werk te verkleinen is het inzetten op scholing en ontwikkeling. Dit doen we samen met het Leerwerkloket Noordoost Friesland.

Leerwerkloket

Bij het Leerwerkloket NOF kan iedereen uit de gemeenten Noardeast-Fryslân, Dantumadiel, Achtkarspelen en Tytjerksteradiel terecht met een vraag over leren en werken in de regio. Dit kunnen bijvoorbeeld werkgevers zijn maar ook werkenden, werkzoekenden, ondernemers, ZZP'ers.
Het Leerwerkloket NOF is het startpunt voor een training, BBL-traject, scholing of stage. Het Leerwerkloket wil meer kansen creëren voor jongeren, werkzoekenden en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt door meer skillsgericht te waarderen en gericht op te leiden naar werk.

Het loket is er ook voor bedrijven die scholingsadvies willen voor hun personeel en voor mensen die hulp nodig hebben omdat ze hun baan dreigen kwijt te raken (Corona-gerelateerd). Samen met ondernemers en onderwijs werken ze aan een vitale arbeidsmarktregio waar een leven lang leren en ontwikkelen centraal staat.

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
21.	We brengen inwoners met een bijstandsuitkering op de hoogte van de mogelijkheden van het Leerwerkloket.	Gemeente	PM	2022
22.	We zetten in op duurzame uitstroom (meer oog voor ontwikkeling en scholing). Samen met het leerwerkloket onderzoeken we welke acties hierop ingezet kunnen worden.	Gemeente, Leerwerkloket NOF	PM	2022

MONITORING ARMOEDE- EN SCHULDENBELEID

Om doelgericht beleid te kunnen maken is het belangrijk om te weten wat er speelt binnen de gemeente. Dit kan bijvoorbeeld door het verzamelen van data uit interne systemen, het doen van doelgericht onderzoek of benchmarken. Op dit moment maken we nog niet optimaal gebruik van managementinformatie op het gebied van armoede en schulden. We hebben actiepunten opgesteld om hier meer vorm aan te gaan geven.

Beleid aan laten sluiten bij de behoefte en het bereik te toetsen bereiken we door:

1. Het goed inrichten van interne data en dit te koppelen met externe data

EFFECT: HET GOED INRICHTEN VAN INTERNE DATA EN KOPPELEN MET EXTERNE DATA

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
23.	We gaan het bereik van ons minimabeleid monitoren door analyses te maken van de beschikbare (interne)data. Bijvoorbeeld: • Aantal kinderen in armoede vergelijken met het aantal kinderen wat gebruik maakt van regelingen voor kinderen; • Aantal inwoners in armoede (data CBS) vergelijken met het aantal inwoners wat gebruik maakt van de minimaregelingen (interne data); • Managementinformatie van De VoorzieningenWijzer gebruiken om een schatting te maken van de onderbenutting van de gemeentelijke regelingen. Daarnaast gaan we onderzoeken hoe we beter gebruik kunnen maken van de data die intern bekend is (bijvoorbeeld voor het opstellen van programmadoelen).	Gemeente	PM	2022
24.	We gaan interne data met betrekking tot schuldhulpverlening beter inrichten en koppelen met andere informatievoorzieningen zoals: • Kredietbank Nederland • Zuidweg en Partners • Nederlandse Schuldhulproute • RIS (vroegsignalering)	Gemeente	PM	2022 - 2026
25.	Wanneer we onze eigen managementinformatie intern op orde hebben, onderzoeken we de mogelijkheden om aan te sluiten bij Data Fryslân.	Data Fryslân	PM	2022 - 2026

LAAGDREMPELIGE (BREDE) TOEGANG EN BEGRIJPELIJKE TAAL

De gemeente moet toegankelijk zijn en in begrijpelijke taal schrijven. Op deze manier kan de gemeente zoveel mogelijk inwoners helpen. In de gemeente Noardeast-Fryslân heeft naar schatting ongeveer 15%[8] van de inwoners moeite met lezen en schrijven. Daarnaast is het voor inwoners met een smalle beurs of schulden lastig om brieven en formulieren te begrijpen. Dit komt onder andere doordat zij te maken hebben met langdurige stress.

Ook blijkt uit inputsessies dat er bij inwoners vaak een drempel is om bij de gemeente aan te kloppen voor hulp. Dit kan zijn door angst of schaamte. De gemeente Noardeast-Fryslân vindt het belangrijk om hier wat aan te doen. Dit doen we door helder en duidelijk te schrijven, stress-sensitief te werken en de drempel om hulp te vragen te verlagen.

HELDER EN DUIDELIJK COMMUNICEREN

Door helder en duidelijk te communiceren zorgen we ervoor dat we elke inwoner kunnen bereiken. We sluiten de communicatie aan op de doelgroep en gebruiken verschillende communicatiemiddelen. Daarbij gebruiken we geen stigmatiserende woorden.

Inmiddels is de minimagids van de gemeente in een nieuw jasje gestoken. De belangrijkste verandering is de naam van de gids. Minima is een vervelend woord, dit verhoogt de drempel om de gids mee te nemen. Daarom is de nieuwe naam van de gids: '*Geldgids*'. De gids is aantrekkelijk vormgegeven en wordt op papier en digitaal aangeboden. Hiermee zorgen we ervoor dat de gids bij zoveel mogelijk inwoners onder de aandacht komt.

Helder en duidelijk communiceren bereiken we door:

1. Het ontwikkelen van een communicatieplan armoedebestrijding

EFFECT: HET ONTWIKKELEN VAN EEN COMMUNICATIEPLAN ARMOEDEBESTRIJDING

Inwoners met een smalle beurs en/of schulden bestaan uit verschillende groepen. Bijvoorbeeld werkenden, ZZP'ers, nieuwe Nederlanders, ouderen of laaggeletterden. Een aantal van deze doelgroepen zijn niet goed genoeg in beeld bij de gemeente. Dit komt bijvoorbeeld doordat zij geen bijstand ontvangen. Het is wel van belang om alle groepen zoveel mogelijk te bereiken. Zodat iedereen die dat nodig heeft gebruik kan maken van de regelingen en hulp die de gemeente biedt.

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
26.	We ontwikkelen in samenwerking met communicatie een breed communicatieplan. Hierin geven we in ieder geval aandacht aan: - *Stress-sensitieve communicatie, zoals:* • Alle communicatie is op B1 niveau • Formulieren zijn eenvoudig in te vullen • Vriendelijke toon • Betere en makkelijkere uitleg over beslissingen van de gemeente - *Andere vormen van communicatie zoals:* • Gebruik van infographics • Filmpjes - *Laaggeletterdheid* - *Inwoners die niet digitaal vaardig zijn* - *Bereik vergroten van 'onzichtbare' doelgroepen, zoals werkenden met een laag inkomen.* - *Het bereiken van kinderen en jongeren, door:* • Voor jongeren aansprekende communicatiemiddelen gebruiken (social media, film en animatie) • Informatievoorzieningen op scholen te verbeteren • Betrekken van buursportcoaches en jongerenwerkers. - *Communicatiemiddelen inzetten op 'life-events', zoals verlies van werk of echtscheiding.* - *We gebruiken geen stigmatiserende woorden* - *Fondsen en stichtingen stimuleren hun bekendheid te vergroten*	Communicatie, beleidsmede-werkers sociaal domein, uitvoerders sociaal domein, afdeling belastingen	PM	2023

[8] *Bron: geletterdheidinzicht.nl*

STRESS SENSITIEF WERKEN

Het hebben van schulden of het voor lange tijd leven in armoede kan een inwoner hevige stress bezorgen. Door de invloed van stress gedragen inwoners zich anders dan normaal. Ze vinden het bijvoorbeeld lastig om afspraken na te komen of impuls aankopen te beheersen. Dienstverlening kan de stress onnodig verhogen. Bijvoorbeeld door het incassobeleid of door verzoeken te doen waar inwoners niet aan kunnen voldoen. De gemeente Noardeast-Fryslân wil onnodige stress door de eigen dienstverlening zo veel mogelijk voorkomen.

Stress sensitief werken bereiken we door:

1. In onze dienst- en hulpverlening rekening te houden met de invloed van stress
2. Sociaal incasseren te implementeren in de organisatie

EFFECT: REKENING HOUDEN MET DE INVLOED VAN STRESS IN ONZE DIENST- EN HULPVERLENING

Ervaringsdeskundige: "Op de schouders van de medewerker intake ligt een grote verantwoording. Zonder oordeel in welke vorm dan ook de hulpvrager helpen. Het mag dus niets uitmaken of de schulden zijn ontstaan door overbesteding of door omstandigheden. Een uitspraak die mij is bijgebleven uit een gesprek wat ik zelf heb gehad bij de gemeente was: "Als je een uitkering hebt dan kan je geen auto hebben." Dit soort oordeelsvorming mogen niet bij een medewerker spelen."

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
27.	We ontwikkelen een implementatieplan stress sensitief werken. Hierin geven we in ieder geval aandacht aan: *Geen extra stress toevoegen* • Stress-sensitieve communicatie (zie actiepunt 26) • Stress-sensitieve spreekkamers *Steunende interactie* • Gelijkwaardigheid • Empathie • Motiverende gespreksvoering *Helpende instrumenten* • Bijvoorbeeld: praatplaten, sms'jes ter herinnering, overzichtelijke 'to-do' lijstjes *Schaarste opheffen* • Controle op beslagvrije voet • Aangevraagde toeslagen controleren (bv. na beëindiging uitkering). • Checken recht op regelingen	Beleidsmedewerkers sociaal domein, uitvoerders in het sociaal domein	PM	2023
28.	Uitvoerders in het sociaal domein worden getraind in het stress sensitief werken. Deze training/workshop omvat in ieder geval: • Inzicht in de effecten van stress op het gedrag van de inwoner • Inzicht in het eigen handelen op de inwoner • Leren een eigen stress-sensitieve manier van werken te ontwikkelen. • Bewustzijn van de machtspositie.	Verschillende teams met klantcontact	Ca. € 20.000	2023

EFFECT: SOCIAAL INCASSEREN IMPLEMENTEREN IN DE ORGANISATIE

In de afgelopen jaren is door de Rijksoverheid en gemeenten steeds meer gewerkt aan socialere manieren van incasseren. Toch zijn de incassopraktijken van overheden en commerciële partijen de oorzaak van meer financiële problemen. De houding en toon van schuldeisers werkt stressverhogend. Dit leidt tot ongewenst gedrag (zoals het niet open maken van brieven). Ook kunnen inwoners te maken krijgen met een stapeling van boetes en beslagen. Dit kan ervoor zorgen dat inwoners elke maand minder geld overhouden dan waar recht op is (de beslagvrije voet). Het gevolg hiervan is dat inwoners nieuwe schulden (moeten) maken.

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
29.	We ontwikkelen een implementatieplan voor sociaal incasseren. We passen dit toe in de hele organisatie Hierin geven we in ieder geval aandacht aan: • Oplossingen bieden die passen bij de situatie van de inwoner (passende betaalregelingen) • Begrijpelijke taal (zie ook actiepunt 26) • Persoonlijk contact • Wijzen op mogelijkheden van schuldhulp	Gemeente	PM	2023

LAAGDREMPELIGE TOEGANG

Ervaringsdeskundige: "Inwoners die hulp nodig hebben kloppen niet graag aan bij de gemeente. Ze wantrouwen de overheid, zijn bang voor maatregelen of schamen zich. Als gemeente sta je al 1 – 0 achter. Daarom moet de gemeente zorgen voor een laagdrempelige toegang. Maak het vragen om hulp niet onnodig ingewikkeld."

Laagdrempelige toegang bereiken we door:

1. Eén duidelijke toegangspoort voor (financiële) hulp

EFFECT: EÉN DUIDELIJKE TOEGANGSPOORT VOOR FINANCIËLE HULP.

Inwoners kunnen van verschillende partijen hulp krijgen bij financiële problemen. Daardoor zien inwoners vaak door de bomen het bos niet meer. Er is behoefte aan een duidelijk loket voor alle geld gerelateerde vragen. De drempel om naar de gemeente te stappen is groot, daarom is het belangrijk dat dit loket niet (direct) gerelateerd is aan de gemeente.

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
30.	We maken de toegang tot de hulp bij financiële problemen laagdrempeliger door het instellen van een nieuwe in te richten loket onder een andere naam (bijvoorbeeld Loket Geldzaken). Ervaringsdeskundigen maken hiervan deel uit. Medewerkers van het loket hebben als doel om vraaggericht of op basis van signalen, bij mensen achter de voordeur te komen en gericht (financiële) hulp te kunnen bieden. Mogelijk kunnen verschillende organisaties binnen het loket samenwerken.	Gemeente en organisaties op het gebied van armoede en schulden	PM	2024 - 2026

EEN SCHULDENVRIJ BESTAAN

In de bestrijding van armoede vormt schuldhulpverlening een belangrijke spil. Schulden zijn vaak een oorzaak van armoede. Het besteedbaar inkomen daalt vanwege betalingsverplichtingen. Daarnaast is het hebben van schulden een grote stressfactor.

1 op de 5 huishoudens in Nederland heeft risicovolle schulden. 1,2 Miljoen van de huishoudens met schulden krijgt geen formele schuldhulpverlening. (Bron: Divosa)

Huidige dienstverlening

Aanmelding en intake

Een inwoner met schulden meldt zich altijd eerst bij de gemeente voor hulp. De consulent schulddienstverlening van de gemeente kijkt samen met de inwoner welke vorm van schuldhulp het meest passend is. Dit kan een schuldhulpverleningstraject zijn, maar ook alleen een advies of doorverwijzing naar een hulpverlenende instantie. Instrumenten die de gemeente zelf aanbiedt zijn budgetbeheer en budgetcoaching. Deze instrumenten worden ingezet wanneer de schulden relatief eenvoudig op te lossen zijn. Bij meer problematische schulden wordt de inwoner overgedragen naar de Kredietbank Nederland voor het treffen van een schuldregeling.

Schuldregelingen

Er zijn twee soorten trajecten schuldhulpverlening mogelijk: de minnelijke schuldregeling (Msnp) en de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (Wsnp). Eerst wordt een poging gedaan om tot een minnelijke regeling te komen met de schuldeisers. Lukt dat niet dan is er de mogelijkheid om een beroep te doen op de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (Wsnp). Schuldeisers worden dan door tussenkomst van de rechter, gedwongen om mee te werken aan een regeling.

Schuldregeling Kredietbank Nederland (KBNL)

De KBNL kan op verschillende manieren helpen om schuldenvrij te worden. Samen met de inwoner wordt bepaald wat het beste past: een betalingsregeling treffen met schuldeisers, een herfinanciering, een saneringskrediet of een schuldbemiddeling.

Schuldhulp voor ondernemers

Ondernemers met financiële problemen kunnen terecht bij Zuidweg en Partners. Zij zijn gespecialiseerd in het oplossen van bedrijfsschulden. Zuidweg & Partners zoekt, namens de gemeente, samen de ondernemer een oplossing voor het schuldenprobleem. De ondersteuning bestaat uit schuldsanering en budgetbegeleiding. Het bureau kan bijvoorbeeld betalingsvoorstellen doen of proberen tot een ander akkoord te komen met de schuldeisers.

Bureau Zelfstandigen Friesland (BZF) voert namens de gemeente de regeling Bbz 2004 en de wet IOAZ uit. Ook voor de tijdelijke regeling Tozo konden ondernemers hier terecht voor financiële steun. BZF heeft een signaleringsfunctie als het gaat om ondernemers met schuldenproblematiek. Er zijn schuldhulp consulenten die ondersteuning bieden en doorverwijzen naar de juiste organisatie.

Ondernemers die ondersteuning bij diverse bedrijfskundige vraagstukken willen om zo de kansen op het voortbestaan van hun onderneming te vergroten, kunnen terecht bij De Friese Zaak. Met als uiteindelijke doel het in stand houden van professioneel en creatief ondernemerschap.

EEN SCHULDENVRIJE START

Armoede en schulden vormen vaak een vicieuze cirkel en worden van generatie op generatie doorgegeven. We streven ernaar om deze vicieuze cirkel te doorbreken. Om dit doel te bereiken moeten we beginnen om de jeugd goed informeren over het omgaan met geld. Zo voorkomen we schuldenproblematiek in latere jaren en een volgende generatie.

Een schuldenvrije start voor kinderen en jongeren bereiken we door:
1. Kinderen te leren omgaan met geld
2. Jongeren schuldenvrij te laten starten aan hun volwassenheid (overgang 18- / 18+)

EFFECT: KINDEREN LEREN OMGAAN MET GELD

Ervaringsdeskundige: "Maak jongeren al vroeg bewust van de gevolgen van het niet meer kunnen betalen van een telefoonabonnement. Zij zijn vaak niet bekend met de oplopende kosten als gevolg van een achterstand."

We merken dat er op scholen te weinig of geen aandacht is voor het omgaan met geld. Jeugdigen weten vaak niet wat de waarde van geld is, daar waar zij al op jonge leeftijd er al mee te maken hebben. We willen daarom preventief inzetten op educatie. Omdat dit mogelijk in de toekomst schuldenproblematiek kan voorkomen.

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
31.	We gaan het huidige aanbod, projecten en acties op scholen en wens scholen in kaart brengen en onderzoeken welke rol wij als gemeente hier kunnen innemen. Dit willen we doen door: 1. Een sociale kaart te maken en in kaart brengen waar aanbod gewenst is 2. Bestaande initiatieven in kaart te brengen, zoals: • Klassenkas • Project Baas • Arm en Rijk spel 3. Basisscholen, voortgezet onderwijs en middelbare scholen motiveren om aan te sluiten bij de jaarlijkse "Week van het geld" georganiseerd door ministerie van Financiën (Wijzer in geldzaken).	Gemeente, basisscholen, voortgezet- en middelbaar onderwijs	PM	2022

EFFECT: JONGEREN SCHULDENVRIJ TE LATEN STARTEN AAN HUN VOLWASSENHEID

Op het moment dat een jongere 18 jaar wordt, komt er een grote financiële verantwoordelijkheid bij. Niet alle jongeren zijn zich bewust van financiële risico's en weten niet wat ze precies moeten regelen. Sommigen komen daardoor al in hun jonge levensjaren al in aanraking met schuldenproblematiek.

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
32.	We gaan jongeren die de 18-jarige leeftijd bereiken of hun ouders of verzorgers, tijdig actief benaderen en informeren over financiële gevolgen. We onderzoeken of het op grond van de AVG mogelijk is om op basis van de BRP deze doelgroep aan te schrijven. Ook onderzoeken we andere mogelijkheden, zoals het aansluiten bij bestaande initiatieven en overige communicatiemiddelen.	Gemeente	PM	2022 - 2026
33.	We gaan jongeren met problematische schulden die niet terecht kunnen in een regulier traject en/ of ondersteuning nodig hebben op meerdere leefdomeinen, een schuldregeling aanbieden. Hier tegenover staat een passende tegenprestatie, zoals het zoeken of behouden van werk of het afronden van een opleiding. De jongere krijgt tijdens dit traject persoonlijke begeleiding. We sluiten ons hiervoor aan bij het Jongeren Perspectief Fonds of hanteren hiervan de richtlijnen.	Gemeente	N.t.b.	2024

SCHULDENPROBLEMATIEK VOORKOMEN

Preventie, vroegsignalering en nazorg

Preventie, vroegsignalering en nazorg zijn belangrijke middelen om schuldenproblematiek te voorkomen en tot een structurele oplossing te komen.

Inwoners met schulden melden zich vaak pas bij de gemeente als de nood hoog is. Preventief beleid is daarom belangrijk. Wanneer gezinnen eerder bij hulpverleners in beeld komen kan er sneller en effectievere hulp worden geboden. In de praktijk betekent preventie daarom vaak: het op het goede moment bereiken van de doelgroep. Dat stelt gemeenten voor een grote uitdaging.

Vroegsignalering van schulden wordt gezien als een goede oplossing om problematische schulden bij mensen te voorkomen. Op het moment dat schulden vroegtijdig opgespoord worden, zijn er meer mogelijkheden om hulp te bieden. Hiermee wordt voorkomen dat achterstanden verder stijgen en zich ontwikkelen tot een problematische schuldsituatie.
Het doel van nazorg is het voorkomen van recidive. Het is daarom van belang dat er gekeken wordt of de inwoner goed geholpen is. Daarnaast moet worden gekeken of een inwoner zelf diens geldzaken kan regelen. Dit is erg belangrijk. Uit onderzoek blijkt dat 9 - 16% van de ex-schuldenaren vier jaar later weer een betalingsachterstand heeft voor de zorgpremie.

Schuldenproblematiek voorkomen bereiken we door:

1. Schulden voorkomen door preventief te werken
2. In een vroeg stadium schulden te signaleren
3. Nazorg aan te bieden

EFFECT: SCHULDEN VOORKOMEN DOOR PREVENTIEF TE WERKEN

Sinds dit najaar zijn we aangesloten bij de Nederlandse Schuldhulproute. Inwoners kunnen via de website Geldfit.nl een korte online test doen. Of bellen met 0800-08115 voor een advies over geschikte hulp bij schulden binnen onze gemeente.
Ook kunnen onze inwoners gebruik maken van de geldplannen van Startpunt Geldzaken (Nibud). Er zijn geldplannen beschikbaar voor huishoudens in verschillende situaties. Denk daarbij aan scheiden of het krijgen van kinderen. De geldplannen geven een advies over financiële gevolgen.

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
34.	We spelen in op life-events waar een grote kans bestaat op het ontstaan van schulden, zoals scheidingen, verlies van werk of de overgang van WW naar bijstand. Dit gaan we doen door specifiek informatievoorziening op deze life-events in te zetten.	Gemeente	PM	2022 - 2026
35.	We leggen contacten met partijen die een signaleringsfunctie hebben bij (beginnende) schuldenproblematiek. Zo krijgen we dit beter in beeld en vergroten we onze bekendheid. Denk daarbij aan werkgevers, banken of scholen.	Gemeente, werkgevers, banken, scholen	PM	2022 - 2026
36.	We investeren in campagnes, zoals 'Kom uit je schuld' en 'Financieel fitte werknemers' om financiële problematiek bespreekbaar te maken.	Gemeente	PM	2022 - 2026

EFFECT: IN EEN VROEG STADIUM SCHULDEN TE SIGNALEREN

Met het projectplan '*Vroegsignalering en preventie*' is een start gemaakt met vroegsignalering in onze gemeente. Met dit projectplan gaan we een bredere en actievere rol spelen in het vroeg opsporen van schulden. Met woningcorporaties Thús Wonen en Wonen Noordwest Friesland lopen al langere tijd afspraken over vroegsignalering. Deze afspraken hebben ervoor gezorgd dat er nauwelijks huisuitzettingen zijn geweest. Dit komt doordat we in een vroege fase al outreachend werken. Deze resultaten geven aan dat vroegsignalering zinvol is.
Door convenanten te sluiten met meer signaalpartners, krijgen we een groter aanbod van signalen. Dit zijn energiebedrijven, (particuliere) verhuurders, zorgverzekeraars en drinkwaterbedrijven. Zo krijgen we een beter zicht op inwoners met schulden.
Het project vroegsignalering voeren we uit over de periode van september 2021 tot maart 2023. Tijdens een evaluatie zal beoordeeld worden of vroegsignalering in deze vorm structureel zal doorgaan. De minimacoach is onderdeel van de uitvoering van vroegsignalering en zal gelijktijdig geëvalueerd worden.

Daarnaast delen we met het CAK gegevens van inwoners met een achterstand van zes maanden op de zorgverzekering. We zoeken proactief contact deze inwoners om te kijken of we ze kunnen helpen.

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
37.	Bij een positieve evaluatie maken we de huidige uitvoering van vroegsignalering vanaf 2023 structureel.	Gemeente	€ 10.000 (excl. inzet minimacoach)	2023
38.	We onderzoeken doorlopend welke partijen in het kader van vroegsignalering nog meer betrokken kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan hypotheekverstrekkers of onze eigen afdeling Belastingen.	Gemeente	PM	2022 - 2026

EFFECT: NAZORG AANBIEDEN

Om te zorgen dat de inwoner na het succesvol doorlopen van de schuldtraject niet opnieuw in de financiële problemen komt, wordt nazorg geboden. De huidige inzet willen we gaan intensiveren.

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
39.	We gaan vroegtijdig preventief middelen inzetten die de kans op recidive verkleinen. We doen dit al tijdens een schuldhulptraject en houden ook na een traject de vinger aan de pols.	Gemeente, bewindvoerders, KBNL	PM	2022
40.	We gaan (online) leermiddelen in het kader van schuldpreventie inzetten, waarin inwoners leren (weer) grip te krijgen op de eigen administratie.	Gemeente	N.t.b.	2023

KWALITATIEF GOEDE SCHULDHULPVERLENING AANBIEDEN

In de Wgs (artikel 2 lid 4 sub b) staat dat in het beleidsplan moet worden aangegeven welke maatregelen de gemeenteraad en het college nemen om de kwaliteit te borgen van de wijze waarop de integrale schuldhulpverlening wordt uitgevoerd. In deze paragraaf gaan we in op de wijze waarop wij de kwaliteit van onze dienstverlening en de samenwerking met netwerkpartners willen vormgeven.

Kwalitatief goede schuldhulpverlening aanbieden bereiken we door:

1. De kwaliteit van onze eigen dienstverlening te verbeteren
2. De samenwerking met netwerkpartners te versterken
3. De samenwerking met bewindvoerders te versterken

EFFECT: DE KWALITEIT VAN ONZE EIGEN DIENSTVERLENING TE VERBETEREN

Om de kwaliteit binnen onze dienstverlening te verbeteren is inmiddels een aanvraag ingediend voor een aansluiting bij de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK). Dit heeft als doel de samenwerking tussen schuldeisers en schuldhulpverlening te verbeteren, het aantal wanbetalers terug te dringen en het afsluiten van minnelijke schuldregelingen te bevorderen.

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
41.	We sluiten onze dienstverlening aan bij de kwaliteitseisen die de NVVK hanteert.	Gemeente, NVVK	PM	2022 - 2026
42.	De wet stroomlijnketen derdenbeslag biedt grondslag voor het uitwisselen van gegevens. Deze wet zal vanaf januari 2022 gefaseerd worden ingevoerd. We sluiten ons hierbij aan zodra dit kan.	Gemeente	PM	2022
43.	Om inwoners bij de intakefase te ontzorgen, sluiten we ons aan bij Suwinet-inkijk voor schuldhulpverleners. Suwinet-Inkijk biedt mogelijkheid om gegevens van inwoners die bij andere overheidsorganisaties of basisregistraties zijn opgeslagen te raadplegen (bijvoorbeeld gegevens van het UWV of SVB). Schuldhulpverleners kunnen Suwinet raadplegen ten behoeve van het besluit voor toegang tot en het opstellen van het plan van aanpak schuldhulpverlening.	Gemeente	PM	2022

EFFECT: DE SAMENWERKING MET NETWERKPARTNERS TE VERSTERKEN

De verbinding tussen de verschillende partners is belangrijk. De kennis en ervaring van het maatschappelijk middenveld, de professionals en de vrijwilligers willen we met elkaar gaan verbinden.

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
44.	We zetten in op verbinding tussen schuldhulpverlening, vrijwilligers en andere partijen in de keten, zoals de formulierenbrigade (Het Bolwerk), Humanitas, bewindvoerders, enz. door: • beter borgen van het proces met alle betrokken partijen. • het organiseren van netwerkbijeenkomsten. • Inzichtelijk te maken wie wat doet, zoals spreekuren Juridisch Loket in de bibliotheek, Digitaal Loket in de bieb Dokkum, Spreekuur van SUNOF in Dokkum en inloop bij Vluchtelingenwerk in Dokkum en Damwoude. Tevens heeft Bolwerk op diverse plekken een Freegje Mar moment waar mensen breed vragen kunnen stellen (ook financieel).	Gemeente, netwerk-partners	PM	2022 - 2026

EFFECT: DE SAMENWERKING MET BEWINDVOERDERS VERSTERKEN

Gemeenten hebben geen wettelijke instrumenten om bewindvoerders te controleren op de uitvoering van hun taken. Deze controle is een taak van de rechtbank. Door grote drukte bij rechtbanken kunnen zij deze controlerende taak nauwelijks goed uitvoeren. In de meeste gevallen voeren bewindvoerders hun taken goed uit, maar het kan vooromen dat dit niet gebeurd. Hier willen we graag meer grip op krijgen.

Met de wetswijziging in het kader van het adviesrecht, is er een verschuiving te zien in de regiemogelijkheid naar gemeenten. De wetswijziging regelt dat gemeenten drie maanden nadat schuldenbewind is ingesteld, de rechter mogen adviseren of een inwoner het beste kan worden geholpen door voortzetting van het bewind, of door een lichtere vorm van gemeentelijke ondersteuning.

Steeds meer gemeenten maken afspraken met bewindvoerders over dienstverlening en samenwerking. Dit leggen zij vast in een convenant. Het convenant is een kwaliteitsimpuls voor de samenwerking tussen de gemeente en beschermingsbewindvoerders. Door de afspraken die ze daarin maken, gaat het beschermingsbewind onderdeel uitmaken van de gehele schuldhulpverlening.

Ook speelt er kostenbeheersing mee. Gemeenten zijn verplicht om de kosten van bewind (deels) te vergoeden vanuit de bijzondere bijstand, wanneer hiervoor geen draagkracht is binnen het inkomen. Door het steeds meer toenemende aantal burgers die onder bewind staan, stijgen ook de uitgaven binnen het budget bijzondere bijstand. Dit drukt op de midden van het gehele armoedebeleid. Door schuldentrajecten te verkorten en in te zetten op goedkopere alternatieven van schuldhulp, kunnen de kosten worden verlaagd.

	Wat gaan we doen	Wie zijn betrokken	Kosten	Planning
45.	We gaan onderzoeken of doormiddel van het afsluiten van convenanten afspraken kunnen maken met bewindvoerders over schuldtrajecten. Het sluiten van convenanten heet o.a. als doel om de kwaliteit van schuldhulpverlening te verhogen en de duur hiervan te verkorten. Hierbij ligt de voorkeur om dit gezamenlijk met meerdere Friese gemeenten op te pakken.	Gemeente, andere Friese gemeenten en bewindvoerders in de regio	N.t.b.	2022 - 2023
46.	We willen samen met bewindvoerders afspraken maken over de juiste inzet van schuldhulp. Wanneer bewind een te zwaar middel is, kan bijvoorbeeld budgetbeheer ingezet worden. We willen daarom voorafgaan aan het verzoek om bewind bij de rechtbank, samen in gesprek. Daar waar dit gesprek niet mogelijk is (bewindvoerder is bijvoorbeeld onbekend) en we het vermoeden hebben dat een andere vorm passender is, zetten we in op het adviesrecht.	Gemeente en bewindvoerders in de regio	PM	2022 - 2023
47.	We maken afspraken om eenvoudiger AVG-proof gegevens te kunnen delen met bewindvoerders. Bijvoorbeeld wanneer bewindvoerder signaleert dat er flankerende hulp noodzakelijk is en de klant/inwoner niet zelf in staat is om die hulp aan te vragen bij het Gebiedsteam.	Gemeente en bewindvoerders in de regio	PM	2022 - 2023
48.	We zetten in op zelfredzaamheid bij beëindiging van het bewind, door bijvoorbeeld tijdelijk budgetbeheer of budgetcoaching in te zetten of door het aanbieden van een cursus.	Gemeente en bewindvoerders in de regio	PM	2022 - 2023

BEGROTING
BEGROTING ACTIEPUNTEN

Samenvattend leidt dit actieplan tot onderstaande ramingen. Opgemerkt dat enkele actiepunten nog op p.m. staan. De verwachting hiervan is dat eventuele kosten, in samenwerking, binnen de gemeentelijke begroting gedekt kunnen worden.

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Platform armoede en sociale uitsluiting	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000
Ervaringsdeskundige minimacoach	€ 140.000	€ 140.000	€ 140.000	€ 140.000	€ 140.000
Bijzondere bijstand voor duurzaam witgoed	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Volwassenenfonds Sport en Cultuur	€ 15.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
Zwemdiploma A en B vergoeden	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
Kooklessen gezonde voeding	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Training stress-sensitief werken		€ 20.000			
Totaal	**€ 218.000**	**€ 258.000**	**€ 238.000**	**€ 238.000**	**€ 238.000**

De kosten voor bijzondere bijstand voor duurzaam witgoed kunnen worden gedekt binnen de gemeentelijke begroting op het grootboeknummer (FCL) 6603105 bijzondere bijstand.

De overige bovenstaande kosten kunnen worden gedekt binnen de gemeentelijke begroting op het grootboeknummer (FCL) 6603110 gemeentelijk armoedebeleid. Op deze post zijn al middelen beschikbaar voor de uitvoering van de activiteiten beleidskader integraal en kindgericht armoedebeleid.

Noot: het creëren van een functie en de vaste aanstelling van een ervaringsdeskundige minimacoach dient te verlopen via de samenwerkingsbegroting van de gemeente Noardeast-Fryslan en Dantumadiel. De dekking hiervoor kan plaatsvinden uit het grootboeknummer (FCL) 6603110 gemeentelijk armoedebeleid.

GEMEENTE
NOARD
EAST
FRYS
LÂN